

ДУСЛЫК

НОРЛАТ РАЙОНЫ ИЖТИМАГЫЙ - СЯСИ ГАЗЕТАСЫ.
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА НУРЛАТСКОГО РАЙОНА.

26 декабрь, 1997 ел.
ЖОМГА

Газета 1931 елның 9 июленнән бирле чыга.

№ 145(8157)

Баясе билгеләнгәнчә

Игътибар!

Яңа ел килә!

Хөрмәтле шәһәрлеләр!

Район хакимияте быел сезгә хәерле Яңа еллар тели һәм түбәндәге бәйрәм программасын тәкъдим итә:

Узган елдагыча, быел да микрорайоннарда иң ямьле Яңа ел чыршысына, иң матур бизәлгән административ биналарга конкурс игълан ителә. Үзәк мәйдандагы чыршы тирәсен бизәүдә иң актив катнашучы һәм бәйрәмгә үзенә иң матур Кар кызы һәм иң тапкыр Кыш бабайларын юллаучы коллективлар да махсус призга лаек булалар.

Ә Чыршы бәйрәмен 26 декабрьдә 14 сәгатътә район мәдәният йортында инвалид, мохтаж һәм ятим балалар өчен оештырылачак хәйрия бәйрәме ачып жиберә.

27 декабрь көнне заявклар нигезендә профсоюз елкарлары үтәчәк.

29 декабрьдә 17 сәгатътә район мәдәният йортына шәһәр мәктәпләренең иң актив, иң булдыклы өлкән класс укучылары Чыршы бәйрәменә жыелачаклар.

Үзәк Чыршыны ачу 28 декабрь көнне 14 сәгатътә планлаштырыла. Мәйданда Кыш бабай һәм Кар кызын каршы алу, оешма-предприятиеләрдән килгән Кыш бабай һәм Кар кызларының чыгышын карап бәяләү, әкият персонажлары балы, алдан игълан ителгән конкурсларга йомгак ясау каралган. Шунда ул яшьләр өчен дискобал төрле күңел ачулар, шашлык, коймаклар әзерләнәчәк, сәүдә нокталары эшләчәк.

31 декабрь көнне Үзәк чыршы янә норлатлыларны үз янына чакыра. 18 сәгатътә урманнан Кыш бабай һәм Кар кызын каршы алу, массакуләм күңел ачулар башлана. 20 сәгатътән район мәдәният йортында бал-маскарад була.

6 гыйнварда мәдәният йортында «Раштуа очрашулары»на рәхим итегез!

13 гыйнварда-искечә Яңа ел көнне Кыш бабай һәм Кар кызы янә халыкны сәламларга киләчәк, дискобал, күңел ачулар давам итәчәк. Ә мәдәният йортында бу көнне ветераннар «Зәңгәр ут» кичәсенә жыелачаклар.

Яңа елда сезгә бәйрәм кәефе булдыру, күңелле ял бүләк итү өчен район мәдәният йортында махсус әзерлекле группалар эшләчәк. Сез якыннарыгызны, туганнарыгызны Яңа ел белән өйдә котларга теләсәгез биредәге хезмәт күрсәтү бюросына мөрәҗәгать итә аласыз. Шәһәр оешма-предприятиеләре үз хезмәткәрләре балалары өчен культура йортында «Тылсымлы сандык» тамашасына заявка бирә ала.

Яңа елның кабатланмас, сихри мизгелләрен озаграк хәтерегездә саклайсыз килсә, сез һәр тамашада катнашырга тырышырсыз дип уйлайбыз.

Яңа ел белән сезне!

Призыв тәмамланды

Декабрьнең 24ендә хәрби комиссариат быелгы сезондагы соңгы призывникларын озатты. Көзгә чорда барлығы 100гә якын егет армиягә китте. Алдан билгеләнгәнчә, алар Благовещенск, Самара, Казан, Мәскәү, Новгород, Биробиджан шәһәрләрендә, Волгоград өлкәсендә хезмәт итәчәкләр.

Яңа елдан яңа өйгә

РИТЭК - Россия инновацион - ягулык компаниясенәң Норлаттагы «ТАТРИТЭК нефть» НГДУсы эшчәнлегенә ике ел була. Предприятие нефть ятмаларын үзләштерә, кара алтынны жир өстенә чыгаруны көннән-көн арттыра.

Бүген РИТЭК төп эшенә өстәп идарә бинасы - контора төзү белән дә мәшгуль. Әлеге Норлат геофизикасында урнашкан НГДУ яңа - 1998нче елда өй тугә үткәрергә ниятли.

Башкаручыдан - приставка

Октябрь (Норлат) районы суд башкаручылары киләсе елдан яңа, югарырак статус буенча - суд приставлары булып эшли башлаячак.

Үткән атнада алар Яр Чаллы шәһәренә аттестация үтәргә бардылар. Аттестация комиссиясе аларның вазифаларына туры килерлек белемнәрен канәгатьләнәчәк дип тапты. Хәзер соңгы сүзгә, башкаручыларны пристав итү турындагы карарны ТРның баш суд приставынан көтәләр.

Авылда трактор аттан соң иң ышанычлы транспорт чарасыдыр, мөгаен. Үзәк юллар салына башласа да, анда өле пычраклык машина жинә алмасык сазлыклар житәрлек. Фәнис Нуруллин шундый тракторларның берсе МТЗ-80 дә эшли. Армия хезмәтеннән кайтып «Игенчә» КХАсында 10 елга якын эшләү дәверендә үзен булдыклы, тырыш механизатор итеп күрсәтте. Һөрнәрсенә зур җаваплылык белән башкаручыга омыла. Фотохәбәрчеләр НАИЛ АЗИЗОВ аны көз көнне комбайн астыннан чөгәндер ташыган вакытта рәсемгә төшереп алган.

Газлы йортлар саны ишәер

Районны газлаштыру программасы кысаларында башкарыла торган эшләрнең күләме бик зур, шартлары гаять киеренке булса да, табигый газ килеп житкән авыллар саны арта тора. Әле шушы арада гына дөүләт кабул итү комиссиясе Якушкино авылының

газүткөргеч системасын файдалана башларга, ягъни урамнардагы 6 километран артык газүткөргечне үзәк газүткөргеч системасына тоташтырырга һәм 120 фатир һәм йортка газ бирергә мөмкин икәнлеген раслады. Район житәкчелегенәң житди кайгыртуы

нәтижәсендә газлаштыру эше тизләтелгән Фома авылында әлеге челтәр газы кереп бетмәгән йортлар да табигый газга тоташтырылырга әзер инде. Тагын берничә авылда шулай ук дөүләт комиссиясенәң соңгы сүзгәң әйтүен генә көтәләр.

Заказчылар - Төмән, Сургуттан

Машина төзү заводы яңалыклары

«Машина төзү заводы» акционерлык җәмгыятендә житештерелә торган чистарту корылмаларына заказ бердә бетеп тормый. Әле күптән түгел генә «Тюменнефть» нефть чыгару идарәсе заказы буенча эшләнгән КУТМ-120, КУТМ-60, КУ-12 маркалы су чистарту корылмалары озатылды аларга. Берничә ел элек үзләштерелгән корылма-ВТК-89 маркалы суну нефть продукларынан чистату жиһазларына заказ бирүчеләр исемлегенә дә зур. Аларның бер

партиясе Монголиягә кадр озатылды хәтта. Хәзер машина төзүчеләр Казандагы «Нефтепром» фәнни-тикшерену институты белән дә эшлекле мөнәсәбәтләр урнаштырдылар-заводка заказлар килеп кенә тора.

Комплекса-реконструкция эшләренә

Жәмгыять «Норлат» агрофирмасының дуңгызчылык комплексындагы технолог линияләренә реконструкцияләүдә дә ярдәм кулын сузарга булды. Өлкән мастер Сергей Васильевич Филиппов житәкчелендәге төзүчеләр эшләчәкләр Иске Чаллыда.

Яңа продукция-терлекчелек өчен

Якын киләчәктә машина төзүчеләр терлекчелек объектлары өчен жиһазлар да житештерә башлаячаклар төсле тоела. Ни өчен

дигендә, «Норлат» агрофирмасы заказы буенча өлегәчә үрнәк өчен дип эшләнгән өч данә автознергечләр өчен ясалган су жылыткычны икенче як кулай дип тапкан. Агрегатны үз күзләре белән күрүчеләр Чирмешән районы хужалыклары да бу яңа төр жиһазга заказ биргәннәр. һәм, бусы соңгысы да булмасын, мөгаен.

63 йорт

Бүгенгә көнгә тимер юлчылар поселогындагы Горький, Лермонтов, Кутузов урамнарында шул кадр йортны машина төзү заводы газ жиберүгә хәзерләде. Бу эшне нигездә Хәниф Әхмәтвәлиев, М. Сафиуллин, Александр Германов, Леонид Лачугин кебек үз эшенә осталары булган эретеп ябыштыручылар башкарды. Гомумән, өлегә егетләр соңгы елларда газүткөргечләр эретеп ябыштыру кебек четерекле, шул ук вакытта жаваплы

булган бу эш буенча спеціальләштеләр. Аларның әледән-әле Лениногорск шәһәрәндәге укыту комбинатында укып белемнәрен ныгытулары газүткөргеч торбалар эретеп ябыштыруга хокук бирүче таныклар алып кайтулары да шул хакта сөйлә.

Бүген өлегә осталар поселокның Пионерская, Комсомольская, 40 лет Победы, Фрунзе, Киров урамнарындагы йортларны газлаштыру белән мәшгульләр.

Бу данлыклы Норлат культураторлары

Машина төзү заводы даһын бөтен җәмһүриятебезгә яңгыраткан Норлат культураторларына ихтыяж һаман үсә. Кыска вакыт эчендә 42 культуратор житештергән завод ел азагында тагын 75 шушундый агрегат ясауга эшләнмәләр әзерләп куйды. Язга таба аларны тулысынча комплектап куярга

да ниятлиләр заводта. Әлегәчә бу эш белән Валерий Феоктистов һәм Николай Кочетковның слесарьлар, Юрий Кудряшов һәм Анатолий Анохин житәкчелендәге эретеп ябыштыручылар бригадалары шөгһильәнә. Токарлар Владислав Суворцев, Ильяс Собханкулов, Нурислам Әюпов та алар белән килешеп эшлеләр. Тулаем бу процесска заводның техник бүлегә бик оста житәкчелек итә.

Шуны да өйтергә кирәк, күптән түгел Норлат машина төзүчеләре үрнәгендә КБМ-10 культураторлары житештерә башлаган Чистайдагы махсус автожиһазлар заводының агрегатлар өчен катлаулы үзел йомшарткычлар ясап бирүләрен сорاپ нәкъ менә норлатлыларга мөрәҗәгать итүләре дә машина төзүчеләренә даныйн тагын да күтәрде.

«Безнең принцип бер: кешеләргә хезмәт итү»

65 елда паспорт хезмәте озын да, бай эчтәлекле дә юл үтте. Бу вакыт эчендә ул служба төрле үзгәрешләр дә кичерде, берничә мәртәбә исемен дә алмаштырды... Әмма һәрвакытта да бер принципка - кешеләргә хезмәт итү максатына тугрылыклы булып калды. Район эчке эшләр бүлегенә паспорт - виза хезмәте бүлеге башлыгы милиция майоры Минталип Харис улы Гыйрфанов әңгәмәбезнең башында ук әйтте моны. Кыланмаган да, арттырмаган да икән. Кабул итү кене булмаса да, әңгәмәбез буена бүлмә ишегенә

һәм читтән кайтып урнашкан гражданны теркәп баралар (прописка дигән нәрсә күптән юк бит инде), учеттан төшерәләр, алимент түләүчеләрне, дәүләткә бурычы булганнарны, туганнары аның белән элемтәне югалткан кешеләрне эзләтәләр, күпсанлы сораулы язуга җавап бирәләр һәм үзләре дә шундый соратулар җибәрәләр, гражданны кабул итәләр, төрледән - төрле эчтәлеккә гаризаларны карыйлар, штрафлар түләтәләр... Ел туса Законга нинди дә булса өстәмә яки төзәтмә керә тора тагын. 1992 елның 6 февралендә гражданлык ту-

Иң төп документбыз шушы

ябылып торганы булмады диярлек, телефон да сөгәт ярымга унбиш кенә тапкыр чылтырагандыр. Керүчеләрнең я бланк тутырып, я фоторәсемнәр китерүләре, я югалткан паспортлары урынына яңаны алу тәртибе белән кызыксынып, я районга кайтып урнашуларын төрләргә дип, яки башка берәр сорау белән килүләре иде. Кыскасы, шунда утырган арада гына да паспорт службасының нинди вазифалар башкаруы турында анда эшләүчеләрнең үзләреннән сөйләтмичә дә беллеп чыгарга мөмкин иде. Ә монда башлыктан кала тагын өч кеше - баш инспектор Венера Владимировна Ефремова, инспектор Рифкат Таһир улы Гобәйдуллин белән баш инспектор Нина Петровна Сибулатова эшлиләр. Беренчеләренә мондагы эш стажлары 4 - 5 ел булса, соңгысыныкы ике дистә елдан артып китә инде. Хезмәт вазифалары һәркайсыныкы анык билгеләнгән булса да, монда бер - беренчә алмаштыру принцибы хакимлек итә: кеше йомыш белән килгән икән, хезмәттәшәң үз урынында булмаса да, килүчене борып чыгармаса, кирәкле консультацияне биреп, хәлеңнән килә икән - аның йомышын йомышлап озатырга кирәк. Ә монда эш күпкырлы. Бүлектә паспортлар тутырып бирәләр, билгеле бер яше тулганнарныкына фоторәсем ябыштыралар, паспортларга эчке битләр тутыралар, район территориясендә яшәүче

рында Закон кабул ителгәннән һәм ТР Президентның республикабызга килүче гражданны төрләргә турында Указы чыкканнан соң гына да күпме мәшәкәт артты. Хәзер менә паспорт реформасы алда тора.

...плюс паспортлаштыру

Яңа гомумдәүләт паспорт реформасы турындагы мәсьәлә инде моннан унбиш еллап элек кузгатылган иде, әмма «...төп документ турында»гы Указга Б.Н.Ельцин былтыр гына кул куйды өле. Берәз соңрак, 8 июльдә «Россия Федерациясе гражданның паспорты, РФ гражданы паспортының бланкы үрнәге һәм тасвирламасы турындагы Нигезләмәне раслау турында» РФ Хөкүмәте карары дөнья күрде. Нәкъ шул ике документ күптән түгел ТР Парламентында каты бәхәс кузгатты да инде.

Татарстанда Россиянең яңа паспортларын биру мәсьәләсе ахырына чак ителмәгән өле, әмма районга яңа «кенәгеләр» кайту белән паспорт - виза хезмәтенә мәшәкәтләр дүрт - биш тапкыр артачакы кен кебек ачык. Хәзер бит паспортлар элеккәчә 16 яшьтән түгел, 14 яшьтән биреләчәк, ә паспортларны алыштыру 2006 елның 31 декабренә кадәр сузылачак ди. Яңа паспорт бушлай би-

релмәячәк. Дөрес, кайбер категория гражданның бу мәсьәләдә ташламалар ясау каралган дигән сүз йөри, әмма бу хакта хөкүмәт карары юк өле.

Районда паспорт алыштыру эшенә өзерлек дәрәжәсе нинди, дигән сорауга М.Х.Гыйрфанов эш күп өле диде. Бүлек хезмәткәрләре махсус курста үтәргә тиешләр, өстәмә штат берәмлекләре дә кирәк булачак. Хәзер биредә халыкны яшь төркемнәре буенча яқынча исәпләү бара, паспорт алыштыруның графигы чамалана.

Анастасия Петровна һәм

Нина Петровна

Анастасия Петровна Белованы иске алып үтмәсәк, (авыр туфрагы җиңел булсын), аның белән бергә эшләгән кешеләр безне гафу итмәсләрдер. Район эчке эшләр бүлегенә 1963 елда ОБХССның оперуполномоченные булып эшкә килә ул, ә бер елдан аңа паспорт өстәле белән җитәкчелек итүне ышанып тапшыралар. Һәм ялгышмыйлар. Энергияле, көчле рухлы; форма киеме гаүдәсенә бик килешеп торган ул хатын - кыз ул эштә кирәкле барлык сыйфатларга ия була. Чиктән тыш таләпчән дә, пөхтә һәм насмуслы да була ул. Характерында ир - атка хас сыйфатлар күбрәк

тә булгандыр өле аның. Аңардан курка да, шул ук вакытта үзен бик нык хөрмәтләнә торганнар иде. Совет хезмәткәрләре семинарларында аңа сүз бирелсә, райбашкарма комитетының утырышлар залында аерым бер тынлык урнаша торган иде... Һәм аның бу сыйфаты һич тә ясалмалылык түгел, ө фәкәт бу хатын - кызның үз өстенә нинди авыр йөк алганлыгын һәм ул эшнең никадәр җаваплы булуын аңлавыннан иде.

Кормыш авыл Советы секретаре Нина Петровна Сибулатованы да бик озаклап күзлән һәм таләпчәнлек белән өйрәнә ул. Аңарда да үзенә хас сыйфатларны күрә - вазифаларын җитдилек һәм игътибар белән башкара, кулы эшкә ятып тора. Паспорт өстәленә документларны нәкъ вакытында һәм бер хатасыз - төзәтүсез китерә. «Безгә эшкә кеше кирәксә, син - беренче кандидат» ди аңар Анастасия Петровна. Һәм 1975 елның 20 августында Нина Петровна Сибулатованың биографиясендә яңа сәхифә ачыла. Эшнәң нәкъ кызган чагына туры килә ул - 1976 елның 1 гыйнвардан авыл халкын тулысы белән документлаштыру башлана. Вакытлыча эшкә кабул ителгән булышчылар булса да, ялсыз - нисез эшләргә туры килә. Башта

Нина Петровна авылларга фотография белән бергә чыгып китә, аннан инде шул ук маршрутлар буйлап өзер паспортлар белән.

Яңгырга - буранга, юлсызлыкка һәм ераклыкка карап тору булмый ул чакта. Алты ел буена ө шулай киеренкешартларда эшлиләр алар. Нина Петровна Сибулатова паспорт - виза службасында хәзер адрес - белешмә эшен алып бара. Игътибарлылык, пөхтәлек, катгыйлыкны бер эштә дә артык түгел дип саный ул. Үз эшен бик яратып башкара ул һәм шушында инде күптән түгел генә үзенең гомер юбилеен да билгеләп үтте.

Инде менә һөнәри юбилейлары да килеп җитте һәм монысы - паспорт службасының хөрмәтле хезмәткәрләренә барысын да бергә уртак бәйрәм белән котлар өчен үзе бер фор-

сат. Берочтан Яңа ел белән дә!

Т. НАЗАРОВА.

Рәсемнәрдә: М. Х. Гыйрфанов, Н. П. Сибулатова, В. В. Ефремова, Р. Т. Гобәйдуллин.

Н. АЗИЗОВ фотолары.

Уразалар мөбәрәк булсын!

Ураза аена милади һәм һижри көннәр җәдвәле

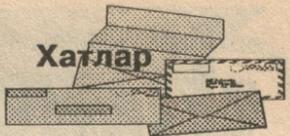
Милади көннәр 1997-1998 еллар	Атна көннәре	Һижри көннәр 1418 ел	Кояш чыга	Кояш бата	Көн озынлыгы
-------------------------------	--------------	----------------------	-----------	-----------	--------------

1997 ел декабрь (Рамазан) аена					
31	чәршәмбе	1	8.13	15.20	7.06

1998 ел гыйнвар (Рамазан) аена					
1	пәнҗешәмбе	2	8.13	15.21	7.08
2	җомга	3	8.13	15.22	7.09
3	шимбә	4	8.13	15.23	7.11
4	якшәмбе	5	8.12	15.25	7.13
5	дүшәмбе	6	8.12	15.26	7.14
6	сишәмбе	7	8.11	15.28	7.16
7	чәршәмбе	8	8.11	15.29	7.18
8	пәнҗешәмбе	9	8.10	15.31	7.21
9	җомга	10	8.09	15.32	7.23

10	шимбә	11	8.09	15.34	7.25
11	якшәмбе	12	8.08	15.36	7.28
12	дүшәмбе	13	8.07	15.37	7.30
13	сишәмбе	14	8.06	15.39	7.33
14	чәршәмбе	15	8.05	15.41	7.36
15	пәнҗешәмбе	16	8.04	15.43	7.39
16	җомга	17	8.03	15.44	7.42
17	шимбә	18	8.02	15.46	7.45
18	якшәмбе	19	8.00	15.48	7.48
19	дүшәмбе	20	7.59	15.50	7.51
20	сишәмбе	21	7.58	15.52	7.54
21	чәршәмбе	22	7.56	15.54	7.57
22	пәнҗешәмбе	23	7.55	15.56	8.01
23	җомга	24	7.54	15.58	8.04
24	шимбә	25	7.52	16.00	8.08
25	якшәмбе	26	7.51	16.02	8.11
26	дүшәмбе	27	7.49	16.04	8.15
27	сишәмбе	28	7.47	16.06	8.19
28	чәршәмбе	29	7.46	16.08	8.22
29	пәнҗешәмбе	30	7.44	16.10	8.26

30 - 31 гыйнвар, 1 февраль (1 - 3 шөүвәл) - Ураза бәйрәме. («Олдаш» тан).

**Рәхмәтемне
житкерәм**

Мин Казан шәһәрәне балаларым, оныкларым янына хәл белергә барган идем. Ләкин кышның зәһәрлер сәлкен көннәрендә Норлатка кайта алмыйча җәфа чигүләремне сүзләп белән генә аңлатып бетереп булмый. Поезд юк, автобус йөрми, бәлки әле самолет булып дигән үй белән аэропортта озак торырга туры килде. Дүртенче көнне бер миһербанлы кеше килеп күңелбәзгә җән өрдә, Норлатка кайтучы өч кешене вертолет белән алып китте. Аның Фатих Сәүбән улы Сибагатуллин икәнлеген кайтып житкәндә генә белдек. Өемә кадәр җиңел машина белән китереп куйдылар. Мин, мондый ихтирамны, хөрмәтне гомердә дә күрмәгән гади бер авыл кешесе өчен бу искиткеч зур бәхет иде. Бик сөендем.

Эшләрендә зур уңышларга ирешсәң, олыгайган көннәрендә дә үзен безне хөрмәтләгән кебек олыласыңнар, рәхәт яшәсәң, кайгы-хәсрәт күрмәсәң, дип теләкләр теләм мин Ф.Сибагатуллинга.

А.МУСИНА.
Югары Норлат авылы.

**Эше
күпкырлы
аның**

Авил җиренә тамырлары белән бреккән, бар жанын - тәннен биреп эшләгән кешеләр турында сөйләгәндә, ничә дистә еллар инде колхозның иң җаваплы урынында хезмәт куючы, хужалыкның склад мөдире Мөһип ага Дәүләтшин исемен мисалга китерү бер дә гәһәһ булмас. Гомере буе авылда эшли ул. Гаделлеге, төгәлlege һәм индә хезмәттен намуслы башкаруы өчен шушы җаваплы постка куйдылар да аны. Чәчләре чаларып, маңгаллары сырланса да, күңел көр булган кешенең йөрәге дә, картаймыйдыр индә. Мөһип ага шундыйлардан. Күңелендә кешеләргә бары тик яхшылык, изгелек эшләү, аның йезендә исә һәрвакыт елмая, эшенә үтә дә җаваплы карашта. Шулай булмаса, бер үк постта чирек гасырдан артык гомер эшли алып идемени?! Иртәдән кичкә кадәр биредән кеше өзәлми. Терлекчеләр иртәнге сөгәттән фураж алырга киләләр. Кемнәңдер шикәр комы алмаган, кемгәдер ит - бал үлчәп бирергә, ө кемгәдер эш киеме яздырып бирергә кирәк. Әйе күпкырлы хезмәт бу.

З.ИСМӘГҮЙЛОВА.
«Татарстан» КХАсы.

«40 лет Победы»да күпчелек чөгәндәрне башкалардан арендага алынган яки ярдәмгә килгән техника казыды. Чөгәндәр казу иң соңга калган Мичурин исемендәгә хужалыкка да быелгы көз яхшы сабак булырдыр. Хәер, сабак дигәннән, быелгы икенче урак башка күп кенә хужалыкларга да сабак бирер дип ышанасы килә. Әйттик, «Әлмәт» хужалыгының килешү йөкләмәсен нибары 73 тоннага, «40 лет Победы» 54, «Таң» һәм «Чирмешән»нең 119 - 120 тоннага гына тутыра алмый калулары уйланырлык. Уңышның бөртегенә җылылып бетмәвә дә бу, заводка озатканда чистартып бетермичә пычраклыгы аркасында югалту да. Ә тегесе дә, монысы да иң элек эшне оештырып житкермәү һәм соңга калу нәтижәсе.

- Нәкъ менә шуңа күрә дә район житөкчелеге быел чөгәндәр казу техникасын ремонтлауны игътибар үзәгенә алу, аерын алганда, «Сельхозтехника» берләшмәсендә шушы максаттан махсус звено оештыру бурычын алга куйды да бит индә.

Хужалыкларда да моның мөһимлеген яхшы аңласалар, татлы тамырдан мул уңыш алуның барлык факторларын да күздә тотып эш итсәләр киләсе елда чөгәндәрчеләребезнең хезмәт нәтижәсе тагын да саллырак булып дип ышанырга мөмкин. Өстәвенә, бездә бу эшнең француз технологиясен куллану бунча да шактый тәҗрибә бар индә һәм аның нәтижәләре ярышы ук яхшы булды. Француз технологиясе бунча игелгән мөйданнарның гектарынан алынган уртача уңыш исәпләү авырлыгында гадәти технология бунча игелгәнненекенә караганда 65 центнерга күбрәк тәшкил итте. Шулай икән, шикәр заводның ярдәмче хужалыгында һәм «Киекле»дә француз технологиясе гектардан 300 центнердан күбрәк уңыш бирде, башка хужалыкларда да аерма - шушы технология файдасына. Әлбәттә, эш технологиядә генә түгел монда, ө аның бунча эшләүчеләрнең җаваплылык тоеп, бар таләпне җиренә житкереп башкаруларында. Димәк, нинди генә технология бунча эшләнсәк тә, чөгәндәр кебек нәзберек культурадән мул уңыш алу барыбер иң элек үзәбездән тора.

- Алда әйткәнбезчә, шикәр төмен татыр өчен барыбер җиде кат тир тамызмыйча булмый шул индә.

**Әңгәмәдөш
Р.ГҮЙЛЬМЕТДИНОВ.**

леге өчен һәм башка сәбәпләр бунча чигерелгән дигән сүз бу.

- Бик күп бит бу?

- Район бунча 18,3 процент. Дөрес, барлык хужа-

шикәр чөгәндәре игү бунча звено башлыкларының да үзләре белеп эшләүләре зур роль уйный. «Кондырча»дан Шамиль ага Яруллин турында бу җәһәттән нинди

килограмм гына булды, «Заветы Ильича», Мичурин исемендәгә һәм кайбер башка хужалыкларда да 200 килограмман артыграк кына тәшкил итте.

Районның дәүләткә шикәр чөгәндәре сату бунча килешү йөкләмәсен уңышлы үтәвә турында хәбәр иткән идек индә. Әле аннан соң да Норлат шикәр заводының кагат кырына машиналар килә торды. Бүген индә гомуми уңышка кемнең нинди өлеш керткәнлегә, шул ук вакытта кемнең ни өчен йөкләмәсен тутыра алмаганлыгы турында да тәфсилләп сөйләргә мөмкин. Район авыл хужалыгы һәм азык - төлек идарәсенә шикәр чөгәндәре бунча баш агрономы Ф.Мингалимов белән әңгәмәбез шул хакта.

ШИКӘРНЕҢ ТАТЛЫСЫ

ТИР ТАМЫЗЫП АЛЫНА

лыкларда да бердәй түгел бу күрсәткеч. Әйттик, килешү йөкләмәсен 137 процентка үтәгән «Рассвет»та чөгәндәрнең пычраклыгы 10,3 процент кына булды, ягъни 459 тоннасы гына чигерелде. Ә менә МСО ярдәмче хужалыгынан килгән барлык чөгәндәр фәкәтә 512 тонна булды, аның да 156 тоннасы, ягъни өчтән берендәрилек исәпкә кермәдә. Шулай итеп, «Рассвет» бер гектардан уртача 221 центнер чөгәндәр тапшырса, «Строитель»дә бу күрсәткеч ...35 центнер гына булды.

- Аерма җиде тапкыр диярлек дигән сүз түгелме соң бу?

- Шулай шул. һәм моңа өллә ни гәҗәпләнәсе дә юк - кем җиде кат тирен агызып эшләгән, аның хезмәтенә нәтижәсе дә бар, ө кем өйдә ярага гына йөргән, аның ярты - йорты хезмәтә дә җилгә очкан. Югыйсә бит районда шикәр чөгәндәрен үстерүдә үрнәк алырлык уңай тәҗрибәләр бик күп, район житөкчелеге дә чөгәндәр игү технологиясен камилләштерә, бу эштә кул хезмәттен киметә барып өчен зур мөмкинлекләр тудыра. Татлы тамыр игүгә җитди караган хужалыкларда ул мөмкинлекләрдән нәтижәле файдаланалар. Әйттик, шул ук «Киекле», «Кондырча», «Рассвет», Хафизов исемендәгә хужалыкларда, шикәр заводының ярдәмче хужалыгында шикәр чөгәндәре чәчеләсе мөйданнар көздән яхшылап эшкәртеләп, тиеш булганда извештылап, кирәк кадәр микъдарда минераль ашлама кертеп калдырылды. Монда ул хужалыкларның агрономнары белән беррәттән

генә мактау сүзләре әйтсәң дә артык булмас. Шулай ук хужалыктан Әсгать Тәмаев һәм Әнвәр Вәлиев, «Киекле»дән Азат Әхмәтәлиев һәм Рәдиф Кәримов, «Рассвет»тан Касыйм Саттаров, Хафизов исемендәгә хужалыктан Михаил Ивашкин, Николай Ильдүхин кебекләр күбрәк булсамы?

Югары уңышның алшартлары турында сөйләгәндә чөгәндәр игүгә җитди эш итеп караучы хужалыкларда бу культураны яхшы элгәрдәрдән бушаган мөйданнарга урнаштыруга зур өһәмият бирелүен дә өйтергә кирәк. Быел районда бу культура нигездә уңым культураларынан бушаган кырларга, шулай икән, төн мең ярым гектардан артыгы чиста парда игелгән уңым культураларынан соң чәчелде. Ә менә кайбер хужалыкларда, шулай икән, нефетбаза, МСО ярдәмче хужалыкларында чөгәндәрен былыр сабан культуралары игелгән мөйданнарга чәчтеләр. Хәер, ул ике хужалыкта шикәр чөгәндәре игүнең тәртипкә салынган чөчү әйләнеше дә булмаганда анысы гәҗәп тә түгел.

Ә элгәрнең ниндилеге беренче чиратта тугракның туклыклы матдәләргә ихтыяҗы, кырның чүпләгә күзлегеннән чыгып караганда мөһим. Ул яктан «Рассвет»та чөгәндәрнең һәр гектары тәэсир итүчән матдәдә 764, «Киекле»дә 614, «Кондырча»да 546, ө шикәр заводы ярдәмче хужалыгында...1027 килограмм минераль сый алды, аның да зур өлеше көздән кертеп калдырылды. Ә менә нефетбаза, МСО ярдәмче хужалыкларында ул күрсәткечләр 139 һәм 194

Уңыш факторлары ара-сында чөчү сроклары да бик мөһим. Быел районда бу эш май бунча сузылды. Уңай яктан телгә алынган хужалыкларда бу мәсьәләдә дә зур оешканлык күрсәттеләр, кайсыларының механизаторлары өле башка хужалыкларга да ярдәмгә бардылар. Ә индә чөчү соңга калган икән, чөгәндәрнең тигез тишелмәвен яки бөтенләй чыкмавын көт тә тор. Бу исә басуны чүп басачак дигән сүз.

- Анысына каршы гербицидлар җитәрлек бит индә хәзер...

- Гербицидлар кулланының да рәте бар шул. Чөчү срокларының сузылуы кайбер чүп үләннәренә индә аларны гербицидлар белән генә җинеп булмаслык дәрәҗәдә күтәрелүенә кирәк. Икенче яктан, иң кирәкле гербицидның нәкъ вакытында яки җитәрлек кадәр булмавы да бар.

- Уңыш җәй бунча формалашса да, аны вакытында һәм югалтуларсыз җыеп алуның да өһәмияте кечкенә түгел бит...

- Ничек кенә өле һәм быел анысы аеруча ачык күрүндә. Дөрес, өле урак та төгәлләнмәгән булуга карамастан, күпчелек хужалыкларда бу эшкә оешкан төстә керештеләр. Шуңа күрә аларда чөгәндәр казу чагыштырмача иртә төгәлләндә. Ә менә кайбер хужалыкларда чөгәндәр казу комбайннарын ремонтлауны бик соңга калдырдылар. Шуңа күрә «Әлмәт», «Үрнәк», «Таң» һәм кайбер башка хужалыкларда икенче урак бик соңга калып башланды. Ә МСО, сөт - май комбинаты ярдәмче хужалыкларында,

- Фоат Хаварисович! Быел чөгәндәр хәзерләүнең гаять киеренке шартларда төмамланганлыгы хәтердә өле. Ул чорда көннәр тагын берәр гына уңай торса, нәтижәләр яхшырак булган булыр иде...

- Хакыйкәттән беркай да кача алмыйсың. Хәзерләнгән 115 мең тоннадан артыграк чөгәндәр чималының 62 мең тоннага якыны, ягъни яртысынан артыгы чөгәндәр сату заданиесен үтәүгә ирешкән ул хужалык өлешенә туры килә.

- Шулай булгач, район планын үтәүгә аеруча зур өлеш керткән ул хужалыкларны тагын бер тапкыр искә төшерү дә артык булмасыр.

- Иң күп чөгәндәрен «Киекле» хужалыгы тапшырды - 16 мең тоннадан артык чимал озатып, килешү йөкләмәсен 154 процентка үтәде. Хужалык шикәр чөгәндәре игелгән 565 гектарның (бу - районда иң зур мөйдан) һәркайсыннан уртача 288 өр центнер татлы

мыр тапшырды дигән сүз бу. Заводның ярдәмче хужалыгында ул күрсәткеч тагын да югарырак булды. «Кондырча»лылар гектардан 282 шөр центнер, барлыгы 10 мең тонна чамасы чимал озаттылар. Тапшырылган чөгәндәрләре 12 мең тоннага якын булган хафизовлылар заводка бер гектардан 228 өр центнер чөгәндәр китерделәр. «Родина», «Рассвет», «1 нче Май», Синдряков исемендәгә, «Төрнәс» хужалыклары игенчеләре дә район йөкләмәсен тутыруга саллы гына өлеш керттеләр, «Агрохимсервис» ярдәмче хужалыгы да дәүләт алдында бурычлы булып калмады. Аларда гектардан 200 центнер тирәсе һәм аннан да күбрәк чимал тапшыруга ирештеләр.

- Элегрәк иң өвөл чөгәндәрнең гектарынан алынган уңыш турында сүз алып барыла иде, ө бүген заводка тапшырылганы төп күрсәткеч итеп куела.

-- Чит илләрдә, шулай икән, без хезмәттәшлек итә торган Франциядә чөгәндәрнең уңышын күптән индә бер генә күрсәткеч - гектардан күпме шикәр чыгышы белән исәплиләр. Хәзер бездә дә эш шуңа бара. Әмма быел бер гектардан тапшырылган чөгәндәр турында сүз алып баруыбыз иң элек басудан тәяп китерелгән һәм заводка кабул ителгән чөгәндәрнең үлчәүләре арасында аерма шактый булуыннан. Әйттик, быел заводка китерелгән чимал 141 мең тонна чамасы булса, аның исәпкә алынганы 115 мең тоннадан аз гына күбрәк. Йөкләрнең 25,7 мең тоннадан артыгы чөгәндәрнең пычраклыгы, чүплә-

«Ивушка» да жылы буларыны!

«Бүлмөлөр салкын булу сәбәплә «Ивушка» балалар бакчасы 16 декабрьдән 22 нөхтлө балалар кабул итми». СМП микрорайонының (халык теленә электән шулай кереп калган ул) төрлө урыннарында шушындый игьланнар күрергә мөмкин иде. Редакциягә килеп ирешкән өлгә хәбәр буенча без дө балалар бакчасына юл тоттык.

Педагоглар кулы белән бизәлгән уен һәм йокы, кабул итү бүлмәләре тынлык һәм тәнне, жанны өшөтерлек салкынлык белән каршылады безне. Коридордагы термометр уклары +4 -5 градус тирәсендә тирбелә иде. «Жан саклаучы жылылык батареялары, шулар янына «елышкан» чөчәк атыйммы-атыйммы дип утырган декабрист гөлрә, салкынлыктан кубып төшкән өр - яңа обойлар, һәм...озакламый биредә Яңа ел тантанасы булачак. Искәрттеп торучы көгәз кар бөртекләре; төсле мишуралар...

1989 нчы елда иске, янганы урынына ашыгыч рәвештә салынган балалар бакчасы элек-электән дә жылылыкка тиенмәгән, үчреждениенң жылылык системасына берничә тапкыр капитал ремонт та шул максатта үткөрелгән. Бакча Норлат промысел - геофизик эшләр идарәсеннән (НУГР) РОНО карамагына тапшырылгач (1992 ел) та система

ике тапкыр үзгәртеп корула. Педагогика коллективы инде быел ниһаят жылылыкка тиенербез дип керәләр кышка. Октябрь-ноябрь айларында балалар рәхәтләнеп йөрүләргә бакчага. Беренче салкыннар житүгә «Ивушка» да температура кискен төшә. Бүлмәләргә регистрлар кую, йокы бүлмәләренә тәрәзәләренә одеяллар кору, балаларны кат-кат киендереп йоклату гына да жылы саклар мөмкинлек калдырмагач, биредә тәрбияләнүче 103 баланы вакытсыз «каникулларга» жибәрергә мәжбүр булалар. Шул исәптән беренче класста укучы 25 бала өчен болай да озын булмаган икенче уку чиреге тагын да кыскара. Тулаем коллектив исә махсус график нигезендә бинада дежур тора башлай: батареялар салкынайган очракта су агызырга эзерләнеп тора алар.

Бакча балалар кабул итүне башларга ниятли. Шушы көннән батареялар ничек жылыныр икән соң? Шул сорауга жавап табу максатыннан без бакчаны жылылык белән тәэмин итүче НУГР котельнясында булдык.

- Гаеп бездә, - дип каршыладылар безне анда, - ике казанның берсе генә эшли, икенчесе нәкъ менә салкыннар житкөч сафтан чыкты.

Казанның сафтан чыкканы

ны үз икенче сезон гына эшли икән. Былтыр геофизикларның төп базасыннан бирегә күчкәннән аны. Оператор Вәлияр Бикинеев әйтүенчә, аны төзәтү дә әллә ни күп вакыт таләп итми. Әмма НУГР житкөчеләге ашыкмый: мөһимрәк эшләре бардыр, күрәсең. Югы, исе, балалар бакчасы, ата-аналарның гозерләренә шулай битарф була алырлар идемени?

Әмма идарә начальнигының үз туксаны туксан.

- Декабрьнең 17сендә безгә казан ватылу турында сигнал керде, икенче көнне без аны төзәттек, ә 18е көнне балалар бакчасында шәхсән үзем булдым - батареяларга тотына торган түгел «пешер» иде, - ди ул. Ә безнең «Ивушка» да жомга көнне булуыбызны әйтсәк, начальникның сүзенәң ни дәрәжәдә «дере» леккә туры килүен чамаларга була.

Бакча алдан билгеләнгәнчә, 22 нче декабрь көнне балалар кабул иткән. Бүлмәләренң ни дәрәжәдә жылынуын белешү максатында без телефон аркылы бакча мөдире Г.Әбделмәнова белән элемтәгә кердек.

- Аскы катта +15, икенчедә 18 градуска жите температура, - диде безгә Гөлсинур Гомәрөвна сөенеп.

Килешегез, батареялар начальнигы раславынча кулны «пешерми». Әмма, факт булып кала: казан төзәтелгән. Әмма...

Бусы бер нәрсә. Котельня эшчеләре өле казанның төзәтелеп тә, килчәктә ышанычлы эшләвен гарантияләмиләр. Ни өчен дигәндә, биредә суну йомшарту һәм чистарту өчен махсус жиһаз булмау сәбәплә юшкын утырып, торбаларны еш сафтан чыгара. Аннары, халыкның, һичнинди кисәтүләргә дә карамастан, ягулык торбаларындагы судан файдаланулары да жылылык кулланучылар файдасына түгел.

Инде балалар бакчасы турында сүз кузгатканбыз икән, быел үзара исәп-хисап исәбенә 1 нче ПМК ның өлгә объектны ремонтларга вәгдә итеп тә «мөһим объект түгел бу» дип бармакка бармак та сукмавын әйтми калу мөмкин түгел. Ун еллап элгәрәк булса, алай дия алмаслар иде шул тәүчеләр. НУГР житкөчеләге дә ул чакта күрә-белә торып, ачы салкыннарда котельняның тулы көченә эшләвен тәэмин итми калмас иде, мөгаен. «Бөтен яшыны-балаларга» дигән девиш кен тәртибнән төшөп калса да, балалар балалар булып кала бит өле. Иң якты, алар иң көтеп ала торган Яңа ел бәйрәмен булса да шатлык-сөенеч белән каршыласыннар иде инде.

Р.ГИНЯЕВА.

КОТЛЫЙБЫЗ!

Иске Әмзә авылында яшәүче сәңеләбез һәм апабыз **Исламия Садыйк кызы Гыйләжван**ны 60 яшь тулуы белән һәм Яңа ел белән котлийбыз.

Гел шатланып яшә, хәсрәт күрмә, Тыныч булсын һәрчак күңеләң. Бәрәкәтле матур тормыш сиңа, Кояшларга тиң гомернең.

Абыйсы Нурислам, энесе Исламгали, сәңелесе Жәмилә, энесе Илһам гаиләләре белән.

САТАБЫЗ

Т - 40 тракторы - 17 млн., УАЗ - 469 - 15 млн., ГАЗ - 52 - 12 млн. сум.

Яр Чаллыда тел.: 51 - 12 - 50.

Капиталь гараж (хәрбиләштерелгән янгын сагы каршында). Тел.: 5 - 1 - 70.

Ашыгыч рәвештә 1993 нче елгы ВАЗ 21013. Тел.: 5 - 19 - 06, 5 - 13 - 81.

Әйбәтхәлдәге «Москвич ИЖ - 2715». Бәясә 11 млн сум. Тел. 2 - 12 - 75.

Өржәле УАЗ. Адрес.: Кошки авылы, Молодежная ур., 17, теләсә кайсы вакытта.

1997 елның июль аенда чыккан, 18 мең км. юл үткән, 6 урынлы, тентлы «Газель» автомашинасы (бәясә 46 млн. сум). Тел.: 5 - 11 - 58.

1993 нче елның декабрдә чыккан ВАЗ - 2121. Арадашчы тел.: 2 - 17 - 19, теләсә кайсы вакытта.

Коттедж. Адрес: Московская ур., 5 - 36.

1996 нчы елгы ВАЗ - 21213 «Нива». Тел.: 2 - 22 - 95, теләсә айсы вакытта.

Ашыгыч рәвештә дизель Ауди - 81 машинасы. Тел.: 5 - 27 - 41.

ТӨРЛЕСЕННӘН

Сөүдә итү өчен вагончык сатып алам. Тел.: 2 - 19 - 60.

«Индезит» һәм «Стинол»-иң яхшы бүләк.

Иң яхшы суыткыч һәм кер юу машиналарын бушлай илтәп бирү һәм гарантия. Безнең белән эш итү бик кулай. Моңа шәһәр һәм районның күп кешесе инанырга өлгерде инде. Алардан сорашыгыз. Ир - атлар, алда Яңа ел һәм Раштуа, сөекле әниләрегезгә һәм хатыннарыгызга бүләк ясагыз. Бәяләр өлгә элеккегечә.

27 нче декабрьдән 14 нче гыйнварга кадәр сатып алучылар, бу чорда лотерея да бар. Призга - безнең кибет товарлары. Бәлки сезгә бәхет елмаер.

Адрес: «Техника» кибете, 2 нче кат.

БАШ МӨХӘРРИР. **Р.Ф.ЖАМАЛИЕВ.**
МӨХӘРРИР **С.Н.ХӘЙРУЛЛИНА.**

Яңа ел чыршысы - һәркем өчен бәйрәм

Яңа 1998 нче ел якынлаша. Аңа санаулы көннәр генә калды. Нигездә аңа алдан хәзерләнеләр. Ашыгып нидер онытырга, нәрсәгәдер өлгермәскә мөмкин. Шулай итеп бәйрәмнең яме китүе дә бар.

Шыга лампочкалар куюны бары тик тәжрибәле электрчыларга тапшырырга кирәк. Иллюминациянең аз гына төзексезлеге белән гәндә дә аны сүндерү зарури.

Балалар белән массовый чаралар үткәргәндә бинада дежур укытучылар, класс житкөчеләре һәм тәрбиячеләр дә булырга тиеш. Алар белән янгын куркынычсызлыгы турында инструктаж үткәргә һәм янгын чыккан очракта балаларны эвакуацияләү кагыйдәләрен аңлатырга кирәк. Чыршы урнаштырылган залда 2-4 төзек янгын сүндергеч һәм йон идеал булырга тиеш.

Оешма һәм предприятиеләр житкөчеләре чыршы куюга рәхсәтне дәүләт янгын күзәтүе часте яисә жирле ирекле янгын бүлекләреннән алырга тиешләр.

Янгын бәйрәмегезнең ямен жибәрмәсен.

Ә.ӨПОВ,
Норлат янгын частенең дәүләт янгын күзәтүе инспекциясе өлкән инспекторы, эчке служба капитаны.

Лениногорск шәһәрндә укыту үзәге 1998 нче елның 12 нче гыйнварыннан түбәндәге белгечлекләр буенча укулар үткөрә:

1. Персональ ЭВМнан кулланучы (оператор).
2. Коммуналь - көнкүреш объектларның газ хужалыгын куркынычсыз эксплуатацияләү өчен жаваплы.
3. Такелаж һәм йөк элктөрү жайланмалары буенча слесарь.
4. Автомобиль краннары машинисты.
5. Йөк күтөрү краннарын ремонтлау һәм хезмәт күрсәтү буенча слесарь.
6. Газ һәм нефть продуктлары үткөргечләрен изоляцияләүче.
7. Кулдан эшләүче электр белән эретеп ябыштыручы.
8. Газ жиһазларын ремонтлау һәм эксплуатацияләү буенча слесарь.
9. Баллоннар тутыручы.
10. Пешекче - кулинар.
11. Чөчтәрәш.

Безнең телефоннар: 2 - 34 - 45, 2 - 05 - 18, Агадуллин ур., 2.

Идел Буе региональ наркология үзәге

Алкогольгә бәйлеләктән һәм тәмәке тартудан берсеанста кодлаштыру. Табиб **М.Б.Багрянцев.**

Бездә генә!

Тулы анонимлык. Индивидуаль якын килү. Дәвалау барышында пациентның туганнарына да катнашырга рәхсәт ителә. Белешмә бирелә. Консультация, әңгәмә, кодлаштырудан соң күзәтү һәм ярдәм - бушлай!

Язылу һәм әңгәмә дәвалау көнне, жомга көне 16 гыйнварда көндезге сәгәт 12дә район мәдәният йорты бинасында уздырыла.

РФ Сәламәтлек саклау министрлыгынан 1995 елның 16 гыйнварында бирелгән № 00164 - 30 лицензия.

Учредительләр: Норлат район хакимияте һәм редакциянең хезмәт коллективы.

"Дуслык" район газетасы атнаың чәршәмбе, жомга, шимбә көннәрендә чыга, рус һәм чуваш телләренә тәржемә ителә.

Безнең адрес: 423000, Татарстан Республикасы, Норлат шәһәре, Карл Маркс урамы, 19.

Телефоннар: баш мөхәррир - 2-12-14, 2-22-81, мөхәррир һәм жаваплы сәркәтип - 2-18-67, авыл хужалыгы бүлгә - 2-22-51, Советлар, хатлар һәм жәмогать оешмалары тормышы, чуваш теленә тәржемә буенча мөхәррир - 2-10-44, рус теленә тәржемә буенча мөхәррир - 2-14-16, бухгалтерия, реклама бүлгә, фотокорреспондент - 2-15-63.

Газета Татарстан Республикасының мәгълүмат һәм матбугат Министрлыгында 34 нче номерлы таныклык белән теркәлдә.